

Zinātniskā konference

"BANKAS MAINĪGAJĀ PASAUĻĒ"

29.09.2020.

Latvijas Universitātes
centrālā ēka, Raiņa bulvāris 19

Zinātniskās konferences "Bankas mainīgajā pasaulē" ietvaros

“Atsevišķi risinājumi Kriminālprocesa likuma tvērumā, atzīstot mantu par noziedzīgi iegūtu. Cik esam efektīvi mantas noziedzīgās izcelsmes konstatēšanā?”

Dr.iur. Juris Juriss

Ar 2019. gada 21. novembra likumu tika pieņemti grozījumi [Kriminālprocesa likumā](#), tostarp papildinot KPL 125. pantu ar trešo daļu šādā redakcijā:

"(3) Ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme."

1) Prezumpcija ir iespējama tikai uz konkrēto noziedzīgā nodarījuma sastāva elementa pazīmi – noziedzīgā nodarījuma priekšmetu.

(!) Konkrētais fakta legālās prezumpcijas gadījums nekādā veidā nav attiecināms uz pieņēmuma izteikšanu no procesa virzītāja puses par personas vainīgumu tai inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.

Personai, liecinot par finanšu darījumiem, nav sarežģīti pierādīt naudas līdzekļu izcelsmi, proti, ticami izskaidrot (pierādīt) mantas izcelsmi.

2) Normas darbības joma aptver tikai tos gadījumus, kad kriminālprocesa ietvaros personas iespējamais izdarītais noziedzīgais nodarījums ir kvalificējams kā **noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana**.

Šajā sakarībā jānorāda, ka ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu jāsaprot kā Krimināllikumā (turpmāk – KL) 195.panta, tā arī KL 314.panta ietvertu nozieguma sastāvu.

3) KPL 125. panta trešās daļas tvēruma nosacījums –
subjektu loks.

KPL 125. panta trešā daļa nosaka, ka **kriminālprocesā iesaistītajai personai** ir jāspēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi.

Analizējamā norma aptvert tikai tādas kriminālprocesā iesaistītās **personas, kurām ir tiesības uz aizstāvību.**

BANKAS MAINĪGAJĀ
PASAULĒ

Normas tvērumā iekļauti priekšnosacījumi, proti:
Pirmkārt, uz kriminālprocesā iesaistīto personu procesa virzītājam ir jāattiecina konkrēts kriminālprocesuālā dokumentā izklāstīts **pieņēmums par pierādījumu kopumu, kas rod pamatu procesuāli secināt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.**

Otrkārt, jāatzīmē, ka izvirzītajam **pieņēmumam** procesuālajā dokumentā jāsaturs arī personai inkriminēto (veikto) **legalizēšanas darbību izklāstu (faktiskos apstākļus).**

Treškārt, nepieciešamība procesa virzītājam savākt noteiktu **pierādījumu kopumu** jeb vismaz „sākuma” pierādījumus (*prima facie*), kas dod pamatu pieņemumam, ka mantai, **visticamāk**, ir noziedzīga izcelsme.

Pirms personai rodas pienākums izskaidrot mantas izcelsmi, procesa virzītājs savāc pietiekamus pierādījumus par mantas, visticamāk, noziedzīgo izcelsmi un ietver no pierādījumiem izrietošos juridiskos secinājumus procesuālajā dokumentā (izvira pieņemumu) – piemēram, lēmumā par personas atzīšanu par aizdomās turēto vai apsūdzībā.

4) Pierādīšanas standarts.

Norma paredz, ka pieņēmumam, kas pamatots ar pierādījumu (pamatpierādījumu) kopumu, ir jānorāda uz mantas, visticamāk, noziedzīgo izcelsmi. Šajā gadījumā normas tvērumā iekļautais pierādīšanas standarts “**iespējamības pārsvars**”, kas normā izteikts ar vārdiem – “[..]ka mantai, **visticamāk**, ir noziedzīgā izcelsme”, ir samērīgs, jo attiecas tikai un vienīgi uz **mantas**, kuru procesa virzītājs uzskata par noziedzīgi iegūtu, izcelsmes noskaidrošanu (pierādīšanu). Normas izstrādes gaitā (kas saglabāts arī spēkā esošajā redakcijā) ir izdevies tās regulējumu ietvert rāmī, kas nepārkāpj nevainīgu prezumpcijas principu.

Plašāka (augstāka) pierādīšanas standarta – ārpus saprātīgām šaubām, attiecināmība uz mantas noziedzīgās izcelsmes pamatošanu, nebūtu pietiekami efektīva, turklāt šādā gadījumā šī konkrētā norma attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi ietvertu augstāku standartu, kā tas ir noteikts citā regulējumā, piemēram, KPL 124.panta sestajā daļā (**“iespējamības pārsvars”**), kura nosaka, ka “[..]pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme”.

Paldies par uzmanību!

**Dienas
Bizness**

